

ALLE AFDELINGSBIJENKOMSTEN AFGELAST

De ontwikkelingen rond COVID-19 maken het steeds moeilijker om op een veilige en verantwoorde wijze afdelingsbijeenkomsten te organiseren.

Om die reden heeft het afdelingsbestuur dan ook onlangs besloten om **alle geplande bijeenkomsten in de periode oktober-december 2020 af te gelasten**.

Heel spijtig natuurlijk, maar de gezondheid van de sprekers en de bezoekers aan de bijeenkomsten weegt op dit moment het zwaarst.

Uiteraard worden de ontwikkelingen op de voet gevolgd. Zodra er weer bijeenkomsten gehouden kunnen worden volgt daarover meer informatie via de het afdelingsblad 'Genealogie langs Peel en Maas' en/of via de digitale nieuwsbrief.

Blijf gezond, bescherm jezelf en de ander door je aan de voorschriften te houden om verdere verspreiding van het virus te voorkomen, want "alleen samen krijgen we corona onder controle".

Cor Verberk brengt nieuw boek uit

In de Sambeekse Hoek was van 1870 tot 1928 een openbare school. Cor Verberk, zelf oud-onderwijzer, heeft daarover een boek geschreven.

Het is alweer zijn tweede boek over onderwijs voor Heemkundevereniging De Heerlyckheit Plo want in

ALLE BIJENKOMSTEN AFGELAST

Genealogie
langs Peel en Maas

ontdek jouw verhaal

Afdeling Land van Cuijk en Ravenstein
lvc.ngv-afdelingen.nl

ngv
Nederlandse
Genealogische
Vereniging

2018 verscheen het eerste boek over het onderwijs van zijn hand; dat ging over Oploo.

Het tweede boek (72 pagina's) schetst het beeld van een school die door de provincie en buurgemeente Oploo is afgedwongen, want het gemeentebestuur van Sambeek zelf had er niet zo'n trek in.

En wat te denken van de kinderen, die door de uitgestrektheid van de buurtschap dagelijks wel tot zo'n 5 kilometer te voet moesten over karrensporen om te leren lezen, schrijven en rekenen.

In het boek wordt ingegaan op tal van onderwerpen, zoals de bouw van de school, het lastige en kritische gemeentebestuur als schoolbestuur, de gezondheidscommissie, de hoogte van het schoolgeld, een overzicht van alle leerkrachten met met foto en biografie, schooltijden, lesroosters, klassenfoto's en leerlingenlijsten.

Wie het boek wil hebben kan contact opnemen met Cor Verberk (06-81094782); het kost 10 euro.

Nieuwsbrief

Land van Cuijk en Ravenstein

Wonen in het lijkenhuisje

Met toestemming van de auteur Jan Veekens overgenomen van de site van het BHIC

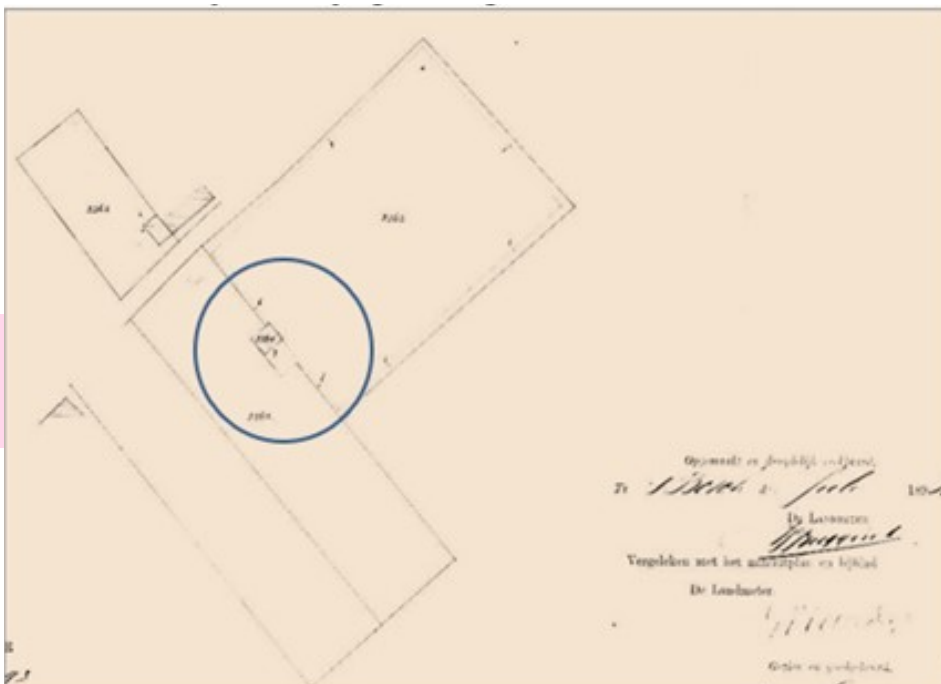
Als een echtpaar met zes kinderen begin vorige eeuw dakloos in Boxmeer wordt, krijgen ze toestemming ergens anders te gaan wonen. En wel op het kerkhof, in het lijkenhuisje. Maar dan komen er klachten...

Begin 1900 was er in het Land van Cuijk een gezondheidscommissie. Deze commissie was aangesteld om toezicht te houden op de leefomgeving. We moeten dan denken aan vervuiling van het milieu, stankoverlast, reinheid in de scholen, waterkwaliteit van de openbare pompen etc. Maar ook de toestand van de woningen was een onderdeel daarvan, waaruit onderstaand verhaal komt.

Wie die verslagen leest, kan zich afvragen "wat is er in 100 jaar eigenlijk veranderd?" De commissie zetelde in Boxmeer en had in 1903 de volgende leden: voorzitter F.C.G.J.A.F. van den Dries (arts te Cuijk), J. A. H. Timmermans (wethouder te Boxmeer), J.S. van de Voort (landbouwer te Beugen), J. Arts jr. te Sint Anthonis en dr. W. Vos (geneesheer-directeur van het Rijks krankzinnigengesticht te Grave). Zoals we zien, zijn de zetels aardig verdeeld over het Land van Cuijk.

Aan hen werd ook advies gevraagd bijvoorbeeld over de oprichting van fabriek of slachterij. Ook deed men zelf onderzoek en mensen konden bij de commissie terecht met klachten. In de gemeentearchieven vinden we regelmatig correspondentie over de misstanden en uitvoering van het toezicht daarop door de gemeente.

Tekening uit het kadaster van de begraafplaats aan de Valendries

Lijkenhuisje

Zo werd de gemeente Boxmeer naar aanleiding van een klacht van omwonenden door de commissie aangesproken over een ongewenste situatie op het kerkhof aldaar. Wat was er aan de hand?

Op het kerkhof woonde in het lijkenhuisje een arm Boxmeers gezin bestaande uit man, vrouw en zes kinderen. Een gedeelte van de begraafplaats werd door het gezin als een varkenshok gebruikt. Vooral tegen dat laatste had de klager uit piëteit voor de overledenen bezwaar. Bij de klacht werd ook nog aangegeven dat het in het lijkenhuisje geweldig stonk.

In de cirkel, tussen de twee grote percelen, het lijkenhuisje (sectie D 2364).

De commissie stelde zelf een onderzoek in en constateerde dat er inderdaad acht personen in het lijkenhuisje woonden en er was inderdaad ook een varkenshok. De stank viel overigens wel mee. Het gezin was het jaar daarvoor dakloos geworden en woonde nu met toestemming van burgemeester en wethouders tijdelijk in het lijkenhuisje. Er ging een brief naar B&W waarin de commissie aangaf maatregelen te nemen zodat deze toestand ten spoedigste een einde zou krijgen.

Toen de commissie een maand later nog geen bericht van

B&W had terugontvangen, besloot men het lijkenuisje krachtens de Woningwet ongeschikt te verklaren voor bewoning. Kennelijk heeft de laatste brief wel opvolging gekregen want enige tijd daarna werd het lijkenuisje ontruimd.

We vinden dit bericht van de Commissie over het lijkenuisje niet alleen terug in de verslagen, maar ook kranten zoals het Rotterdams Nieuwsblad en de Nieuwe Tilburgsche Courant publiceren het verhaal. Negens blijkt uit de stukken over welk gezin het gaat. Uit het verslag van de gemeenteraad van Boxmeer van 4 maart 1926 blijkt dat na de Watersnood van 1926 het lijkenuisje ook weer als noodwoning is gebruikt.

Wie meer wil lezen over de bevindingen van de gezondheidscommissie kan in het Boxmeersch Weekblad van 28 april 1906 een zeer uitgebreid verslag vinden over de bevindingen van de commissie in het hele Land van Cuijk in het jaar 1905.

Armoede troef

Tafel waerin men kortelijk sien kan het getal der meerderjaerige en minderjaerige, zoo vermogende als onvermogende personen, onder de hier naer gementioneerde dorpen des Landts van Cuyck, conform de Quohieren ingegaan primo October 1734 ende zulende expireren ultimo September 1735.

Gevonden in Aanwinsten Archief Land van Cuyk, doos 8 (oude orde) - bewerkt door Dick Kranen

Beheersen besmettelijke ziekten

Eerder dat jaar in maart 1906 stuurde de commissie een brief aan alle gemeentebesturen in de regio over het grote nut van goede ontsmettingsmiddelen bij het beheersen van besmettelijke ziekten en gaf in overweging deze middelen afzonderlijk of alle gemeenten samen, deze middelen aan te schaffen. Er werden daarover twee vergadering belegd, een voor de gemeenten ten zuiden van de spoorlijn Boxtel – Wezel, en een voor de gemeenten ten noorden daarvan. We zouden zo'n bericht nu in Coronatijd weer in de krant kunnen vinden.

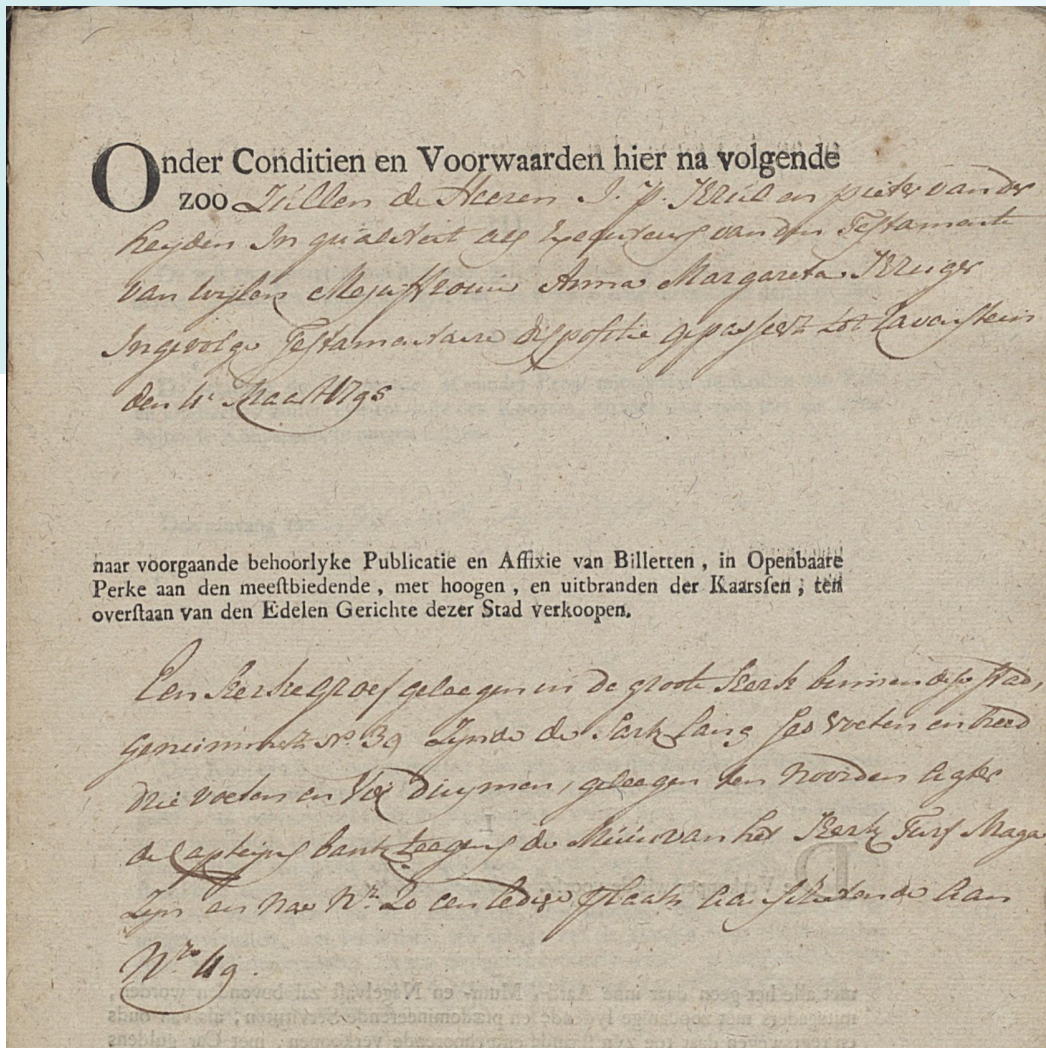
Noot: Een paar uitgebreide verslagen van de commissie zijn in te zien bij het BHIC. Voor dit verhaal is daarvan gebruik gemaakt: Bibliotheek BHIC: verslag Gezondheids-commissie Boxmeer over 1903, toegang 1142/D4.6503D44

<https://www.bhic.nl/ontdekken/verhalen/armoe-in-boxmeer-wonen-in-het-lijkenuisje>

	Totaal aantal personen	Vermogende personen		Onvermogende personen		Aandeel onvermogende personen
		Meerderjarig	Minderjarig	Meerderjarig	Minderjarig	
Cuyck	760	337	205	124	94	28,7%
Mill	637	308	130	106	93	31,2%
Beugen	401	163	81	102	55	39,2%
Wanray	514	298	110	73	33	20,6%
Rijckevooort	238	101	44	60	33	39,1%
St. Huijbert	270	174	65	22	9	11,5%
Ledeacker	102	52	30	13	7	19,6%
Beers	259	124	83	32	20	20,1%
Groot en Kleyn Linden	233	120	50	40	23	27,0%
Gassel en Tongelaar	271	131	84	31	25	20,7%
Haps	333	171	97	38	27	19,5%
Escharen	516	228	169	75	44	23,1%
St. Agatha	176	113	48	11	4	8,5%
Neerloon	61	50	8	3	0	4,9%
Totaal	4.771	2.370	1.204	730	467	25,1%

Te koop aangeboden: een kerkgraf

Met dank aan Toos van den Berg-van Sambeek

Een uitsnede uit de eerste pagina van een bijzondere akte uit het oudrechterlijk archief van Grave uit 1795 (ORA Grave, inventarisnummer 7041-303). In het stuk worden de voorwaarden opgesomd die gelden bij de voorgenomen verkoop van een graf (kerkegroef) in de Sint-Elisabethkerk.

Een transcriptie van de tekst van de vijf pagina's volgt hierna. Kennelijk lukt het niet om het kerkgraf verkocht te krijgen. Op 14 november 1795 noteert de *gezwore clercq* dat 'voorschreeve kerke groef afgehangen van een hondert gulde is geloope op niets.'

Wellicht niet verbazingwekkend als je weet, dat de kerk in de voorgaande eeuw zwaar onderkomen is geraakt, en bovendien grote schade heeft opgelopen bij de Franse inval in 1794. Geen ideaal plaatje als laatste rustplaats dus; al zou je dat tegenwoordig niet zeggen bij het zien van het schitterende kerkinterieur door bisschop Van Velde de Melroy begin 19e eeuw gerealiseerd.

Onder Conditien en Voorwaarden hier na volgende zoo

zullen de Heeren J.P. Krul en Pieter van der Heijden in qualiteit als executeurs van den testamente van wijlen mejuffrouw Anna Margarta Krieger ingevolge testamentaire dispositie gepasseert tot Ravenstein den 4^e maart 1795

naar voorgaande behoorlyke Publicatie en Affixie van Billetten, in Openbaare Perke aan den meestbiedende, met hoogen, en uitbranden der Kaarssen, ten overstaan van den Edelen Gerichte dezer Stad verkoopen.

Een kerkegroef geleegeen in de groote kerk binnen deze stad, genummer No 39 zijnde de sark lang ses voeten en breed drie voeten en vier duijmen, geleegeen ten noorden agter de capteijns bank teegens de muur van het kerk turf magazijn en nae nr 20 een ledige plaats aanschietende aan No 49

I - De Verkooper [*qq*] wil de voorsz **kerke groef**

Met alle het geen daar inne Aard- Muur- en Nagelvast zal bevonden wordem, mitsgader met zoodanige lydende en praedomineerende Servituten, als van ouds en regtswegen daar toe zyn staande en gehoorde verkoopen, met Car. Guldens ad 20 stuivers iederm en met hoogen doende ieder hooge drie derzelve gls., te bekeren na hoogen recht; dat is, tweedeel voor den verkooper, en eendeel voor den hooger.

II - De betaaling der aanbelofde Coops-penn. zal moeten geschieden **bij de Vest**.

III - De vest en opdragten vier hier voor gespecificeerde **Groef** moeten egeschieden binnen den tyd van zes weeken naar uitbranden der Kaarssen.

IV - De betaling der 40 meerder of minder Penn. mitsgaders de Kosten van Vest en Opdracht, zullen zyn tot laste des Koopers, zonder daar voor iets aan zyne beloofde Koospenn. te mogen korten.

V - Den aanvang **zal weesen bij de Vest**.

VI - Den Kooper zal gehouden weesen naar uitbranden der kaarssen, te stellen twee goede en suffitante Borgen, onder dezen Ed. Gerigte genoegzaam gegoed ende geërf; tot contantement van de Verkoopers, welke Borgen haar zullen hebben te verbinden als principaale Koopers, omme by faute van goede betaalinge der aanbelofde Coospenn. op de hier voor gepraeffigeerde Termynen, ende volstrekkinge dezer Voorwaarden daar aan, 't zy principaale Koopers ofte Borgen, tot keur ende optie van de Verkoopers, met pandinge ende reële executie te mogen verhalen, met renuntiatie ten opsigte van de Borgen, van alle exceptien ende beneficien rechtens, dezen eenigszints contrarieerende, en inzonderheid van het Beneficium ordinis, devisionis et excussionis, hun van der effecetn van dien, by dezen genoegzaam onderrigt houdende.

VII - Ende of het gebeurde, dat alhier zich niemand ligtvaardig inleyde, meynde, hoogde, ofte onthoogde, ende **de voorsz kerke groef** by kaarssen uitgang of andersings op hem gestedigt wierde, ende en konde, of en wilde niet zodaanige Borgen, als voorsz is, stellen, ofte deze Voorwaarden in alle zyne deelen ende punten voldoen: in zulken geval zal het de Verkoopers vrystaan, de **voorsz kerke groef** wederom op nieuws te laten opveylen of afhangen; gelt het minder zal het op den gebreekgigen Inslager, Meynder, Hooger, ofte Onthooger, met pandinge als voorsz. verhaalt worden, en van de meerdere geldinge zal hy egter niets profiteeren.

VIII - Item of het gebeurden, dat er twee of meer te gelyk kwamen te meynen, in zulken geval zal het gemeynde op nieuws afgehangen worden, zonder tegenspreken van iemand.

De voorsz kerkegroeff wordt vercocht vrij van lasten.

IX - Ende by zoo verre meerder lasten als voorsz. staan in het voorsz. **gøed groef** mogte gevonden worden, die zal den Hooper korten tegen den penning twintig, of tegen vyf van het honderd in Erff, en in Losch vermogens Losch beschyn en volgens de brieven daar van zynde.

X - Den Kooper zal gehouden weesen tot zynen kosten te ligten een dubbelt dezer Coops-voorwaarden op behoorlyk Zegel geëxtendeert, alzo deze is dienende voor de Minuten prothocollair van myn ondergeschreve Secretaris.

XI - Op deze Voorwaarden zal staan tot onraat ~~by~~ **voor** Bier, Kerk, Armen en Weesen, ieder tien stuivers, een der voorsz. hooge voor het Concipeeren dezer Voorwaarden, een halve hooge voor den Afhnger, mitsgaders de Jura van dezen Ed. Gerichte, gedaane en Verder te doene Publicaten, ende de Zegelen tot dezen allen specteerende, alle het welk den Kooper naar uitbranden der kaarssen gehouden zal zyn promptelyk te betalen, zonder daar voor iets aan zyne beloofde Coops-penn. te morgen korten.

Op heeden den veertiende November 1700 vijff en neegentig is voorschreeve kerke groef afgehangen van een hondert gulden is geloope op niets.

Mij present, P.H. Jongedijk, gezwore clercc

De Sint-Elisabethkerk anno nu; monumentaal middelpunt van de oude vestingstad Grave - foto M.M.J. Roefs -

Samengestelde gezinnen, iets van alle tijden

Genealogen weten dat maar al te goed. Ingewikkelde familieverbanden die vroeger het gevolg konden zijn van een aanschakeling van huwelijken, de zogeheten huwelijksketting.

Waar vroeger een echtscheiding maar hoogst zelden voorkwam, lag de oorsprong van de samengestelde gezinnen in het verleden dan ook vaak in het feit dat mannen en vrouwen, na het overlijden van hun echtgen(o)t(e), hertrouwden.

Gezinnen werden gevormd door de samenvoeging van beider kinderschare, of indien een van de twee partners nog niet eerder getrouwd was, werden veelal kinderen geboren uit tweede of derde bedde.

De samengestelde gezinnen van tegenwoordig zijn veel eerder het resultaat van echtscheidingen of verbroken relaties waarbij de partners elkaar tegen het lijf lopen en besluiten samen een nieuwe start maken. Kinderen uit eerdere relaties worden – net als vroeger het geval was – plots stiefbroers en -zussen van elkaar. Het CBS rapporteerde enkele weken geleden over de omvang van deze groep kinderen.

Minderjarige kinderen in complexe gezinsverbanden

In 2017 had 16% van alle minderjarige kinderen tenminste één stiefouder, stiefbroer of -zus. Een groep van in totaal 527.000 kinderen jonger dan 18 jaar. Bijna 180.000 meer dan 20 jaar geleden.

Zowel in 1997 als in 2017 woonde van een derde van deze minderjarigen de zogenoemde juridische ouders samen, terwijl deze kinderen wel één of meer halfbroers of –zussen hadden. De vader en/of moeder van deze kinderen had één of meer kinderen uit een eerdere relatie. Van twee derde van deze kinderen woonden de ouders niet (meer) bij elkaar. Hun ouders hadden nooit samengewoond, waren gescheiden, of een van de ouders was overleden.

Ongeveer de helft van de kinderen in complexe gezinsverbanden had één of twee stiefouders: 4 op de 5 kinderen hadden één stiefouder, 1 op de 5 had er twee. Ook deze verhoudingen zijn in 2017 gelijk aan die in 1997.

Complexe gezinsverbanden vooral met halfbroers of -zussen

Van de kinderen in complexe gezinsverbanden had in 2017 66% wel half-, maar geen stiefbroers of –zussen. Bij 15% was het andersom: geen half-, maar juist wel stiefbroers of –zussen. Ongeveer 10 procent had ofwel beiden ofwel geen van beiden.

Ten opzichte van 1997 zijn deze percentages nauwelijks veranderd, maar er is een lichte stijging te zien (3 procentpunt) van het aandeel kinderen dat, naast eventuele volle broers of zussen, enkel stiefbroers of –zussen heeft. Het aandeel kinderen dat geen half- en ook geen stiefbroers of –zussen heeft is met 3 procentpunt gedaald.

Steeds meer ouders van minderjarige kinderen niet (meer) bij elkaar

Nederland telde zowel in 1997 als in 2017 ongeveer 3,4 miljoen minderjarige kinderen. Van ruim 2,6 miljoen kinderen woonden de juridische ouders in 2017 samen. Bij 21% van hen (zo'n 727.000 kinderen) woonden de ouders niet (meer) bij elkaar. Twintig jaar geleden ging het nog om circa 487.000 kinderen (14%).

Bronnen: [CBS](#) en [NOS.nl](#)

Rectificatie kwartierstaat

In afdelingsblad 84 (jaargang 29, augustus 2020) stond de kwartierstaat van **Anny Pennings-Cornelissen** opgenomen. Een oplettende lezer heeft erop gewezen dat bij de kwartieren 18-19 de informatie niet correct is weergegeven.

Het betreft de echtgenoten **Lam(b)ert Martinus Lamers** (18) en **Bartelina / Bartholomea Catharina Schraven** (19).

De navolgende correcties dienen doorgevoerd te worden. Huwelijksdatum 9 mei 1824 (in plaats van 31 december 1793) en de doopdatum van kwartier 19 moet zijn 26 mei 1798; dit in de plaats van 17 december 1887.

ontdek jouw verhaal

Deze nieuwsbrief wordt uitgegeven
door de redactie van
Genealogie langs Peel en Maas

E-mail redactie info@mauricroefs.nl

lvc.ngv-afdelingen.nl

